

Agnieszka Bajor

Zakład Bibliotekoznawstwa
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: agnieszka.bajor@us.edu.pl

**WYJAZD SZKOLENIOWY W RAMACH PROGRAMU LLP/ERASMUS
DO BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD DE GRANADA
(GRENADA, 2-6 CZERWCA 2014 R.)**

Między 2 a 6 czerwca 2014 r. pracownicy Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – Agnieszka Bajor, Joanna Kamińska i Beata Żołędowska-Król wzięli udział w zorganizowanym po raz piąty Staff Training Week within the LLP/Erasmus Staff Mobility Programme w Universidad de Granada¹.

W szkoleniu uczestniczyło osiemdziesięciu ośmiu stażystów (wyłonionych spośród ok. 200 chętnych), podzielonych na trzy grupy pracowników: administracji (pięćdziesięciu ośmiu, w tym m.in. z Polski – osoby oddelegowane z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Politechniki Gdańskiej, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego); działów IT (dziesięć osób z Finlandii, Irlandii, Litwy, Niemiec itd.); oraz bibliotek. Ta ostatnia grupa, przyjeta na grenadyjskiej uczelni pierwszy raz, liczyła dwudziestu bibliotekarzy i bibliotekoznawców,

---

¹ Obecnie „Uniwersytet w Granadzie zajmuje [...] pierwsze miejsce wśród uczelni najbardziej obleganych przez uczestników programu Erasmus, obejmującego szkolnictwo wyższe w Europie” [2]. W ostatnich latach Universidad de Granada przeżywa swoisty rozkwit, jest jedną z największych hiszpańskich uczelni, wedle różnych rankingów mieści się w pierwszych 3% najlepszych uczelni na świecie lub wedle innych obliczeń wśród 500 pierwszych uniwersytetów [3].

reprezentujących poza katowickim ośrodkiem także: Universităţii Politehnica Timişoara, Ethniko Metsovio Polytechnio w Atenach, Aristoteleio Payepistimio Thessalonikis, Hochschule für Technik und Wirtschaft Aalen, Tampeeren Yliopisto, Newman University Birmingham, Università degli Studi di Messina, University of London – Institut of Education, Panepistomio Patron, Heriot-Watt University Edinburgh, Vilniaus Universitetas, NHTV internationaal hoger onderwijs Breda oraz Università degli Studi del Piemonte Orientale „Amedeo Avogadro” w Vercelli.

Universidad de Granada został oficjalnie założony w 1531 r. przez cesarza Karola V dzięki bulli papieskiej Klemensa VII. Trzeba jednak pamiętać o islamskich początkach nauczania akademickiego w mieście, bowiem już za panowania Nasrydów powołano pierwszy uniwersytet w Grenadzie – La Madraza, nazywany także Yusufiyya, Casa de la Ciencia lub Palacio de la Madraza. Otworzył go w 1349 r. król Yusuf I Mądry [1]. Dzieje tej uczelni były burzliwe, bowiem w 1500 r. Ferdynand II zarządził jej przekształcenie w Casa del Cabildo. Od tego momentu stała się siedzibą ratusza, który w 1858 r. przeniesiono w inne miejsce, a budynek sprzedano i przeznaczono na magazyn tekstyliów. W tym też czasie jego właściciele, rodzina Echeverria, dbając o dziedzictwo kulturowe, zaangażowali znanego architekta, Mariano Contrerasa, by ten wykonał prace konserwatorskie. Na początku XX w. gmach wykupiły władze miasta, by od 1976 r. stał się częścią Universidad de Granada [1]. Można go było zwiedzić pierwszego dnia stażu, po oficjalnej inauguracji oraz obejrzeniu szesnastowiecznego budynku Hospital Real, mieszczącego obecnie rektorat uczelni i bibliotekę główną. Ostatnim punktem była wizyta w Casa de Porras, w którym prowadzone są zajęcia uzupełniające propozycje edukacyjne Universidad, jak kursy rękodzieła czy językowe.

W drugim dniu organizatorzy przewidzieli spotkania i zajęcia w grupach pracowniczych. Zespół bibliotekarzy miał okazję poznać bliżej bibliotekę główną (Biblioteca del Hospital Real), obsługującą ok. 61 000 studentów i 6 000 pracowników naukowych i administracyjnych – w tym ok. 200 bibliotekarzy² – zatrudnionych na dwudziestu ośmiu wydziałach (także zamiejscowych, jak Ceuta i Melilla). Biblioteka świadczy również usługi dla osób, które nie są związane z uczelnią. Po otrzymaniu specjalnych kart bibliotecznych nieodpłatnie korzystają oni z całej oferty.

Książnica dysponuje obecnie 1 817 146 publikacjami zwartymi tradycyjnymi i elektronicznymi, 143 706 periodykami (w tym cyfrowymi) oraz 159 bazami danych. Na zakup źródeł elektronicznych wydaje się

---

² Użytkownicy mają do dyspozycji ponad 5 700 miejsc w czytelnich i 820 stanowisk komputerowych.

ok. 2 000 000 euro rocznie, a na wydawnictwa zwarte ok. 4 000 000 euro (z funduszy ministerialnych, rządu regionalnego i ze środków własnych Universidad).

W ostatnich latach w bibliotece nastąpiły poważne zmiany³ – stała się bowiem elektronicznym serwisem z wieloma usługami wirtualnymi, a jednocześnie platformą edukacyjną promującą *information literacy*. Pracownicy działu odpowiedzialnego za zarządzanie źródłami elektronicznymi podkreślili, że dąży się do subskrybowania publikacji cyfrowych z wielu platform, by urozmaicić ofertę, w tym z: Web of Science, Scopus, IEEE, Proquest, OvidSP, EbscoHost (dostęp do poszczególnych tytułów przez listę A-Z). Dzięki takiej formule osiągalnych jest ok. 50 000 tytułów czasopism (Elsevier, Springer, Wiley, Taylor & Francis, JSTOR)⁴ i ok. 650 000 pozycji książkowych⁵.

Poza subskrypcją materiałów elektronicznych, w bibliotece tworzone są własne źródła, jak repozytorium DIGIBUG, w którym udostępnia się na licencjach Creative Commons: dysertacje, prace awansowe, reprints, postprints, grafiki, najlepsze prace magisterskie, a także zdigitalizowane starodruki (najwięcej z wieku XVI – 3 996 woluminów)⁶.

Do zadań działu zarządzającego informacjami należy też opracowanie różnego rodzaju pomocy dla użytkowników, jak FAQs czy formularze zapytań. Bibliotekarze prowadzą ponadto działalność edukacyjną polegającą na promowaniu narzędzi: RefWorks i RefWorks Flow, umożliwiających naukowcom kontrolowanie informacji bibliograficznych, ich gromadzenie, przechowywanie, udostępnianie, generowanie opisów źródeł, takich jak cytaty i spisy publikacji; oraz InCites – który ułatwia badanie danych pochodzących z cytowań, by ukazać naukową wydajność instytucji.

Wizytowana jednostka jest prócz tego aktywnym członkiem wielu systemów bibliotecznych, jak np. andaluzyjskiego konsorcjum bibliotek uniwersyteckich (Consortio de Bibliotecas Universitarias de Andalucía),

---

³ Zaadaptowano np. dwa standardy – the EHEA (European Higher Education Area) i the ERA (European Research Area).

⁴ Zakup jest scentralizowany dla całej sieci bibliotecznej. Do czasopism można dotrzeć poprzez katalog biblioteczny oraz Serials Solutions Index (zakładka ProQuesta pozwalająca zarządzać czasopismami i szukać ich według tytułu, zakresu przedmiotowego i numeru ISSN).

⁵ Do książek elektronicznych można dotrzeć z poziomu katalogu OPAC (system MILLENIUM z nakładką ENCORE, integrującą przeszukiwanie wszystkich elektronicznych źródeł uczelni).

⁶ Wszystkie te publikacje posiadają numery ISBN.

wraz z dziesięcioma innymi, mieszczącymi się m.in. w Almerii, Cádiz, Córdoba, Huelvie, Jaén, Málaga, Seville. Celem nawiązanej współpracy jest przede wszystkim wydajniejsze zarządzanie finansami przeznaczonymi na zakup źródeł elektronicznych, dzielenie się dostępem do nich oraz informacjami na temat nowych technologii i sposobów komunikacji, a także opracowywanie wspólnych wytycznych dotyczących: katalogowania zbiorów, katalogu centralnego oraz serwisu wypożyczeń międzybibliotecznych.

Biblioteca de la Universidad de Granada należy dodatkowo do sieci hiszpańskich bibliotek akademickich – REBIUN (Red de Bibliotecas Universitarias; <http://rebiun.absysnet.com>). Sieć ta współtworzona jest przez wszystkie biblioteki uczelniane w kraju, Bibliotekę Narodową w Madrycie, Narodową Radę ds. Badań Naukowych (Consejo Superior de Investigaciones Científicas) oraz niektóre regionalne biblioteki specjalistyczne. W jej ramach bibliotekarze zajmują się: oceną jakości pracy bibliotek i ich zarządzaniem, dziedzictwem narodowym i kolekcjami cyfrowymi, ochroną własności intelektualnej⁷, wypożyczaniem międzybibliotecznym (m.in. standardami dotyczącymi procedur i opłat⁸) oraz tworzeniem katalogu centralnego.

Co więcej, biblioteka w Granadzie nawiązała współpracę z najbliższym otoczeniem, np. z: siecią bibliotek publicznych, by ułatwić użytkownikom uzyskanie kart bibliotecznych; organizacjami FEAPS (la Federación de Organizaciones en favor de Personas con Discapacidad Intelectual) i the Association of Down Syndrome; diecezjalnym Caritas (w zakresie intrologatorstwa książek i czasopism); czy więzieniem w Albolote (od marca 2013 r.). Uczelniana sieć bibliotek uczestniczy poza tym w popularnej akcji bookcrossingowej (od 2012 r.) oraz kampanii na rzecz przeciwdziałania plagiaryzmowi.

Drugiego dnia stażu można zatem było poznać przede wszystkim współczesne działania biblioteki, w której dużą wagę przywiązuje się do odpowiedniego zarządzania informacjami cyfrowymi. Podczas kolejnych dni zwiedzano wybrane biblioteki dwóch kampusów – Cartuja oraz Fuentenueva. I tak, Biblioteka Wydziału Nauk o Edukacji (Biblioteca de la Facultad de Ciencias de la Educación) obsługuje ponad 5 000 studentów i 350 pracowników uniwersyteckich. Oferuje ona ok. 115 000 książek

---

⁷ Dzięki systemowi Ephorus możliwe jest zapobieganie procederowi kopiowania informacji np. z blogów, Twittera i stron WWW.

⁸ Przepisy związane z tą usługą powstały m.in. dzięki współpracy Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, La Biblioteca Nacional de España w Madrycie oraz bibliotek regionalnych.

związanych z problematyką nauczania, czasopisma, dokumenty na dyskach optycznych oraz w dostępie online. Użytkownicy mogą też korzystać z cyfrowych kopii książek poprzez EBRARY i z baz danych posadowionych na platformie Web of Science, takich jak ERIC, PSYCINFO, EDUCALEX, AULA PLANETA.

Biblioteka Wydziału Filozofii i Humanistyki (Biblioteca de la Facultad de Filosofía y Letras) służy natomiast ponad 4 800 studentom oraz 450 pracownikom naukowym. Tu z kolei można uzyskać dostęp do baz: Oxford Art Online, Periodicals Index Online (PIO), ENVIROnet Base, Brepolis, Cambridge Histories Online, L'Année Philologique, Grove Music Online, Film Index International i in. Użytkownicy mają do dyspozycji zasoby liczące niemal 280 000 woluminów książek (w tym ponad 8 000 zbiorów wydanych przed 1901 r.) oraz 1 460 tytułów czasopism bieżących.

Trzecią instytucją, wizytowaną na życzenie pracowników Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, był założony w 1982 r. Wydział Komunikacji i Dokumentacji (Facultad de Comunicación y Documentación) wraz z biblioteką – Biblioteca del Colegio Máximo (obsługującą ponadto Wydział Dentystryczny – Facultad de Odontología). W strukturze tego wydziału funkcjonuje Instytut Informacji i Komunikacji (Departamento de Información y Comunicación), kształcący m.in. przyszłych bibliotekarzy i pracowników informacji, którzy mogą zdobyć: Diplomatura en Biblioteconomía y Documentación, Licenciatura en Comunicación Audiovisual oraz Licenciatura en Documentación. W tym budynku zwiedzono nie tylko bibliotekę bibliologiczną, ale również sale dydaktyczne wyposażone w sprzęt multimedialny oraz profesjonalne studio telewizyjne, służące studentom jako laboratorium i zaplecze do tworzenia prac semestralnych.

W czwartek bibliotekarze mieli okazję poznać biblioteki kampusu Fuentenueva: Wydziału Medycyny (Biblioteca de Medicina y Ciencias de la Salud), Wyższej Szkoły Technicznej (Biblioteca Politécnica, obsługująca dwa wydziały: Wyższą Szkołę Inżynierii Budownictwa – la Escuela Técnica Superior de Ingeniería de Edificación oraz Wyższą Szkołę Inżynierii Wodnej – la E.T.S. de Ingeniería de Caminos, Canales y Puertos), a także Wydziału Nauk Politycznych i Socjologii (Biblioteca de la Facultad de Ciencias Políticas y Sociología). Grenadyjscy bibliotekarze w tej części programu Erasmus zwrócili uwagę na prowadzoną przez siebie działalność edukacyjną. Na platformie Moodle dostępne są bowiem kursy, nie tylko doskonalące kompetencje informacyjne (pierwsze kroki w Bibliotece; szkolenia ułatwiające korzystanie z Biblioteki; wycieczka z przewodnikiem), ale przede wszystkim związane ze studiowanymi kierunkami.

Pomagają one poszerzyć oraz sprawdzić wiedzę specjalistyczną. Tego dnia hiszpańscy bibliotekarze przybliżyli również uczestnikom programu Erasmus działanie serwisu Canal Biblioteca, w którym użytkownicy mogą znaleźć informacje o nabytkach, dostępnych bazach danych, źródłach elektronicznych oraz aktualnych wydarzeniach wraz z kalendarzem organizowanych imprez.

Podczas ostatniego dnia stażyści mieli okazję poznać system wypożyczeń międzybibliotecznych w Uniwersytecie w Granadzie. Dzięki współpracy bibliotek hiszpańskich oraz odpowiedniemu dofinansowaniu uczelni usługa ta jest bezpłatna dla studentów i pracowników akademickich⁹. Ścisłą kooperację w dziedzinie wymiany bibliotecznej ułatwiają przede wszystkim takie narzędzia, jak: centralne katalogi, bibliografie i portale – bibliotek publicznych, hiszpańskiego dziedzictwa narodowego i hiszpańskich archiwów.

W dalszej części spotkania bibliotekarze przedstawili swoje macierzyste uczelnie oraz biblioteki. Krótkie wystąpienia poświęcone były: założonemu w 2013 r. Newman University Birmingham; umiędzynarodowieniu NHTV internationaal hoger onderwijs Breda oraz Vilniaus Universitetas; cyfrowym kolekcjom i repozytoriom w Panepistomio Patron i Aristoteleio Payepistimio Thessalonikis; systemom bibliotecznym Iris w Ethniko Metsovio Polytechnio i ALEPH w Universităţii Politehnica Timișoara; szkole z zakresu nauki o informacji w Tampeeren Yliopisto; sieciom bibliotecznym założonym w Università degli Studi di Messina oraz Università degli Studi del Piemonte Orientale „Amedeo Avogadro” w Vercelli.

Pięć dni spędzonych w Granadzie, podczas których odbywały się sesje plenarne, zwiedzanie uniwersyteckiej ksiąźnicy, wymiana doświadczeń i dyskusje mające na celu podnoszenie wiedzy i praktycznych umiejętności, pozwoliły przede wszystkim poznać strukturę bibliotek składających się na sieć akademicką oraz umożliwiły dostrzeżenie zasad funkcjonowania biblioteki głównej w ramach kilku systemów – uczelnianego, regionalnego i krajowego. W grenadyjskiej uczelni dąży się obecnie do centralizacji oferowanych użytkownikom usług i narzędzi oraz unifikacji i standaryzacji wszelakich poczynań. Biblioteka jest otwarta na kontakty z otoczeniem, szybko reaguje na potrzeby środowiska akademickiego oraz wspomaga praktycznie edukację informacyjną i specjalistyczną studentów.

---

⁹ Obowiązuje zasada wymiany voucherów IFLA, przy czym na terenie Hiszpanii biblioteki wymieniają się jednym voucherem, a gdy idzie o wypożyczanie zagraniczne – dwoma.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] *La Madraza – arabskie dziedzictwo w Grenadzie* [online]. [Data dostępu: 10.06.2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.hispania-apartamenty.pl/przewodnik-po-hispanii,la-madraza-w-grenadzie,1156.html>.
- [2] *Studiować w Granadzie. Lokalne spojrzenie na Andaluzyjskie Miasteczko Uniwersyteckie (Polish)* [online]. [Data dostępu: 10.06.2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://aguglobal.wordpress.com/2013/07/15/studowac-w-granadzie-lokalne-spojrzzenie-na-andaluzyjskie-miasteczko-uniwersyteckie/>.
- [3] *The UGR. History, quality and innovation since 1531* [online]. W: *5th UGR Staff Training Week 2nd-6th June 2014. University Libraries*. [Data dostępu: 10.06.2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://internacional.ugr.es/pages/perfiles/pas/staff-training-week-2014/universitylibraries>.